EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 4.6.2013
COM(2013) 332 final

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Seitsemäs vuosikertomus (2012) rahoitusvälineen perustamisesta Kyproksen turkkilaisen yhteisön taloudellisen kehityksen edistämiseksi 27 päivänä helmikuuta 2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 389/2006 mukaisesti toteutetusta yhteisön tuesta

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

Seitsemäs vuosikertomus (2012) rahoitusvälineen perustamisesta Kyproksen turkkilaisen yhteisön taloudellisen kehityksen edistämiseksi 27 päivänä helmikuuta 2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 389/2006 mukaisesti toteutetusta yhteisön tuesta

1. JOHDANTO

Neuvoston asetus (EY) N:o 389/2006[1], jäljempänä 'tukiasetus', on Kyproksen turkkilaisyhteisölle annettavan tuen perusta, ja sen mukaisesti neuvostolle ja Euroopan parlamentille on raportoitava vuosittain. Tämä kertomus koskee vuotta 2012.

2. TUEN OHJELMASUUNNITTELU

Vuoden 2006 ja vuoden 2012 lopun välillä tukiasetuksen nojalla toteutettaviin toimiin ohjelmoitiin 311 miljoonaa euroa. Vuoden 2012 ohjelman (28 miljoonaa euroa) kehittämisessä hyödynnettiin sidosryhmien kanssa erityisesti alakohtaisissa työpajoissa käytyjen keskustelujen tuloksia sekä ulkoisia arviointeja. Lisäksi otettiin huomioon Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus N:o 6[2] tuesta Kyproksen turkkilaiselle yhteisölle. Vuoden 2012 määrärahat asetettiin käyttöön kahdella komission päätöksellä[3].

3. TÄYTÄNTÖÖNPANOMEKANISMIT

Tukiohjelmaa toteutetaan niillä Kyproksen tasavallan alueilla, jotka eivät kuulu hallituksen tosiasialliseen hallintaan ja joilla yhteisön säännöstön soveltamista on lykätty väliaikaisesti liittymissopimuksen kymmenennen pöytäkirjan nojalla. Tuen täytäntöönpanoa hallinnoi Euroopan komissio pääasiassa keskitetysti, tosin joitakin hankkeita hallinnoidaan yhdessä Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelman (UNDP) kanssa.

Komissio joutuu toimimaan poliittisesti, oikeudellisesti ja diplomaattisesti ainutlaatuisessa tilanteessa. Ohjelman täytäntöönpano edellyttää erityisjärjestelyjä, joissa on noudatettava moitteettoman varainhoidon periaatteita. EU:n rahoittamissa tukiohjelmissa tehtäisiin normaaleissa olosuhteissa tuensaajamaan hallituksen kanssa sopimuksia, joilla vahvistettaisiin kehitysavun oikeudellinen kehys. Kyproksenturkkilaisille annettavasta tuesta tällaisia sopimuksia ei voida tehdä, ja komission on pidettävä lähtökohtana niitä sääntöjä ja ehtoja, joita sen ymmärryksen mukaan kulloisessakin asiassa sovelletaan paikallisesti. Tämä aiheuttaa tietyn riskitason. Tämän riskin hallinta ja vähentäminen on komission vastuulla. Toteutettuihin toimiin sisältyvät tehokkaampi seuranta ja tuensaajien tukeminen, maksuehtojen tarkistaminen sekä pankkitakausten laajempi käyttö.

Kyproksen turkkilaisyhteisön on annettava ohjelmalle sille kuuluva merkitys ja varattava riittävästi resursseja, jotta ohjelma menestyisi ja erityisesti jotta sen jatkuvuus voitaisiin taata pitkällä aikavälillä. Yhteisön täytyy varmistaa, että EU:n

---

1 EUVL L 65, 7.3.2006, s. 5.

2 http://eca.europa.eu/portal/page/portal/pressroom/Presspacks/Previouspresspacks/2012/PresspackSR62012

3 Komission päätökset C(2012) 4628 ja C(2012) 8361.

rahoittamat resurssit pysyvät julkisen sektorin vastuulla. Kyproksenturkkilaisia sidosryhmiä kuullaan niiden tulevista rahoitustarpeista, ja kyproksenturkkilaiset asiantuntijat osallistuvat tarjouskilpailujen arviointiin ja ovat keskeisessä asemassa hankkeiden ohjauskomiteoissa. Kyproksen turkkilais- ja kreikkalaisyhteisön välinen yhteistyö on edelleen välttämätöntä, jotta ohjelma toimisi tehokkaasti ja lopullinen tavoite eli jälleenyhdistyminen saavutettaisiin.

Ohjelmaryhmä työskentelee Nikosian pohjoisosassa sijaitsevasta ohjelman tukitoimistosta (EUPSO) käsin. Myös komission Kyproksen-edustusto järjestää kokouksia ja seminaareja sekä tiedottaa kyproslaisille ohjelmasta osana tavanomaisia tehtäviään.

Edellä kuvattujen erityisten olosuhteiden takia sektoriohjelmien laatiminen ei ole helppoa. Sen sijaan tuki sisältää huomattavasti avustustukea erityisesti muille kuin julkisen sektorin toimijoille. Näiden tukien hallinnointi on haastavaa ohjelmaryhmän resursseja ajatellen, sillä henkilöstötilannetta häiritsee erityisesti henkilöstön suuri vaihtuvuus lyhytkestoisten työsopimusten takia.

Keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnittelu on edelleen vaikeaa, sillä ohjelma saa nykyään rahoituksensa EU:n talousarvion liikkumavarasta. Tämä tarkoittaa sitä, ettei budjettia voi ennakoida eikä vuotuisten määrärahojen saanti ole varmaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin katsoi edellä mainitussa kertomuksessaan, että tällainen epävarmuus tekee ohjelman hallinnoinnista vaikeampaa ja vaikuttaa kielteisesti sen vaikuttavuuteen ja kestävyyteen.

4. TÄYTÄNTÖÖNPANO TARKASTELUJAKSOLLA

4.1. Yleiskatsaus

Euroopan tilintarkastustuomioistuin totesi, että huolimatta vaikeasta poliittisesta tilanteesta ja tiivistetystä aikataulusta komissio onnistui perustamaan ohjelman, jossa otettiin huomioon asetuksessa asetetut tavoitteet ja asetettiin asianmukaiseen tärkeysjärjestykseen kaikki alat, joihin asetuksen tavoitteissa viitataan, ja jolla otettiin käyttöön laajalti asianmukaiset täytäntöönpanomenetelmät ja riskinhallintatoimenpiteet. Euroopan tilintarkastustuomioistuin havaitsi kuitenkin useita puutteita ohjelman hallinnoinnissa ja katsoi, että hankkeiden kestävyys on usein kyseenalainen, sillä hallinnolliset valmiudet ovat vähäiset, asianmukaisen lainsäädännön hyväksyminen on viivästynyt ja lisäksi on epävarmaa, onko Kyproksen turkkilaisyhteisöltä saatavissa rahoitusta tulevaisuudessa. Komissio on hyväksynyt Euroopan tilintarkastustuomioistuimen suositukset muutamin varauksin. Neuvosto antoi päätelmänsä Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta[4] heinäkuussa. Euroopan parlamentin talousarvion valvontavaliokunta laati aiheesta kertomuksen[5] joulukuussa.

Ohjelman osa, joka on peräisin laajamittaisista vuoden 2006 määrärahoista, sisälsi merkittäviä tavarantoimitus- ja rakennussopimuksia vesihuollon, kiinteiden jätteiden, ympäristönsuojelun, energian ja televiestinnän aloilla, olennaisia teknisen avun ohjelmia sekä noin tuhat avustussopimusta eri ohjelmissa kansalaisjärjestöille, pk-yrityksille, viljelijöille, maaseutuyhteisöille, kouluille ja opiskelijoille. Monet näistä saatettiin päätökseen vuoden 2012 loppuun mennessä. Tämän seurauksena ohjelman tuotokset ilmenivät erityisen selvästi ja hyödyt Kyproksen turkkilaisyhteisölle

[4] 12526/12.
[5] PE497.895v03-00.

toteutuivat vuonna 2012. Huomio on kiinnitetty edelleen erityisesti kahden yhteisön väliseen toimintaan ja luottamuksen lisäämiseen etenkin jatkamalla ja lisäämällä tukea kateissa olevien henkilöiden komitealle ja kulttuuriperintöä käsittelevälle yhteisöjenväliselle tekniselle komitealle yhteistyössä UNDP:n kanssa. Työhön kuului myös valmistautuminen unionin säännöstön täysimääräiseen soveltamiseen ja täytäntöönpanoon sen jälkeen, kun Kyproksen tilanne on mahdollisesti saatu ratkaistua, sekä tiedon levittäminen Euroopan unionin poliittisesta järjestyksestä ja oikeusjärjestyksestä kyproksenturkkilaisille. Vuoden 2012 aikana käynnistettiin neljä uutta avustusohjelmaa tuen tarjoamiseksi maaseutuyrityksille, pk-yrityksille, kouluille, opiskelijoille ja opettajille.

Monet sopimukset (190), jotka olivat etupäässä avustussopimuksia, saatiin päätökseen vuoden 2012 aikana; vuoden lopussa voimassa oli edelleen 402 sopimusta. Tämä luku kasvaa, kun vuosien 2011 ja 2012 ohjelmat pääsevät täyteen vauhtiin. Kulunut vuosi, jona vuoden 2006 toimintoja lopetettiin, oli myös tilaisuus aloittaa laaja arviointityö.

Vuonna 2011 ilmennyttä ongelmaa pankkitakausten asemasta ei saatu ratkaistua. Kuten viime vuonna raportoitiin, eräs paikallinen urakoitsija nosti paikallisessa tuomioistuimessa kanteen sen sijaan, että olisi noudattanut sopimuksen mukaista riitojenratkaisumenettelyä. Tämä johti kieltotuomioon, jolla estettiin paikallisten pankkitakausten vaatiminen maksettaviksi. EU:n taloudellisten etujen turvaamiseksi komissio ei allekirjoita samankaltaisia sopimuksia kyproksenturkkilaisten tuensaajien ja urakoitsijoiden kanssa ennen kuin kysymys on ratkaistu tyydyttävästi. Kysymys siitä, millä tuomioistuimella on riita-asioissa toimivalta, johti siihen, että paikalliset urakoitsijat asettivat UNDP-sopimukset boikottiin, joka vaikutti EU:n rahoittamiin kulttuuriperintöhankkeisiin kahdeksan kuukauden ajan.

Investointien kestävyys on toinen, jatkuva huolenaihe. Tuensaajat eivät aina valmistaudu tarpeeksi hyvin hankkeiden luovutukseen huolimatta EU:n antamasta huomattavasta tuesta. Kyproksen turkkilaisyhteisöllä on ollut vaikeuksia löytää resursseja uuden infrastruktuurin käyttöön ja ylläpitoon, vaikka hiljattain toimitettujen jätevedenpuhdistamojen hoitosopimukset on vihdoin tehty.

4.2. Tavoitekohtainen edistyminen

Tukiohjelman yleisenä tavoitteena on helpottaa Kyproksen jälleenyhdistymistä tukemalla kyproksenturkkilaisen yhteisön taloudellista kehitystä. Painopiste on saaren taloudellisessa yhdentymisessä, yhteydenpidon parantamisessa kahden yhteisön välillä ja EU:n kanssa sekä valmistautumisessa unionin säännöstöön. Edistyminen on ollut huomattavaa joillakin aloilla, erityisesti vesihuollon, jätevesien ja ympäristön osalta.

4.2.1. Tavoite 1: Infrastruktuurin kehittäminen ja uudelleenorganisointi

Tuensaaja otti tammikuussa hallintaansa uuden Morphoun/Güzelyurtin *jätevedenpuhdistamon*. Puhdistamon hallinta on annettu paikallisen tuensaajan valtuuttamalle toiminnasta vastaavalle yhtiölle. Kunhan paikallinen tuensaaja on saanut tehtyä kaikki talokohtaiset kytkennät vuonna 2011 luovutettuun viemäriverkostoon, järjestelmän avulla saadaan ensimmäistä kertaa kerättyä ja käsiteltyä tämän alueen eli noin 10 700 ihmisen jätevedet.

Famagustan uuden *jätevedenpuhdistamon* käyttöönotto oli meneillään vuoden lopussa: käsittelyprosessit olivat toiminnassa ja puhdistamon tuottama jätevesi oli puhdasta. Viemäri- ja vesijohtoverkostoon (yhteensä 95 km) liittyvät työt olivat

edelleen käynnissä. Viivästyksiä olivat kuitenkin aiheuttaneet putkien vialliset liitokset, joista suolavesi pääsi vuotamaan, mikä aiheutti korroosio-ongelmia puhdistamossa. Puhdistamon piirissä tulee olemaan noin 30 000 ihmistä.

Nikosian kahden yhteisön yhteiseen käyttöön tarkoitetun uuden *jätevedenpuhdistamon* rakennustyöt jatkuivat Mia Miliassa / Haspolatissa vuonna 2012. Hanketta rahoittavat EU ja Nikosian jätevesilautakunta, ja sitä toteutetaan UNDP:n kautta. Jätevesien puhdistus käynnistettiin marraskuussa, ja puhdistettavan veden määrää lisätään vähitellen. Töiden on tarkoitus valmistua ja jätevedenpuhdistamo on tarkoitus luovuttaa vuoden 2013 ensimmäisellä puoliskolla. Puhdistamon piirissä tulee olemaan noin 270 000 ihmistä.

Vesihuollon valmiuksien kehittämisohjelma loppui joulukuussa päätösseminaariin. Hankkeen tuotoksia olivat muun muassa EU:n säännöstön mukaisten lakitekstien valmistelu, valistus, varainhoidon suunnittelu sekä koulutuksen antaminen analyyttisissa tekniikoissa.

Luonnonsuojelun alalla ei voitu edistyä keskeneräisten, neljällä erityisellä luonnonsuojelualueella sijaitsevien tieto- ja hallintakeskusten suhteen. Sen jälkeen, kun kyproksenturkkilaisen urakoitsijan sopimus purettiin vuonna 2011, urakoitsija nosti paikallisessa tuomioistuimessa kanteen estääkseen komissiota vaatimasta paikalliselta pankilta takausten maksamista. Kyproksen turkkilaisyhteisön käynnistämät hankkeet, esimerkiksi tienlaajennushanke Karpasian/Karpazin niemimaalla ja mittavat louhinnat Kyrenian vuoristossa, aiheuttavat huolta siitä, miten yhteisö toteuttaa omia erityisten luonnonsuojelualueiden hallintosuunnitelmiaan, jotka laadittiin EU:n avustuksella.

Kiinteiden jätteiden alalla Koutsoventisin/Güngörin uusi kaatopaikka, Famagustan jätteiden vastaanottoasema ja asiaan liittyvä jätteenkäsittelylaitteisto luovutettiin vastaanottajalle maaliskuussa. Kaatopaikan hallinta siirrettiin edunsaajan valtuuttamalle toiminnasta vastaavalle yhtiölle. Kato Dhikomossa / Aşağı Dikmenissä sijaitseva kaatopaikka luovutettiin vastaanottajalle lokakuussa kunnostamis- ja sulkemistöiden jälkeen. Hanke valmiuksien kehittämiseksi kiinteiden jätteiden käsittelyssä saatiin päätökseen joulukuussa.

Energia-alalla tärkein toimenpide oli 1,27 megawatin aurinkovoimalan (täydessä toiminnassa marraskuusta 2011 lähtien) yhdistäminen valvontajärjestelmään kaukoseurantaa varten. Tuensaaja ei kuitenkaan ole edelleenkään löytänyt ammattitaitoista henkilöstöä, joka käyttäisi eräitä toimitettuja laitteita tehokkaasti ja kestävällä tavalla esimerkiksi puhelinpalvelukeskuksessa.

Kaikki ”seuraavan sukupolven verkon” *televiestintälaitteet* on asennettu. Operaattorin valmiuksia on pitänyt kuitenkin vielä kehittää testausvaiheessa, ja toimittajan ja tuensaajan pitää yhä ratkaista useita avoimia kysymyksiä. Lakitekstit sähköisen viestinnän vapauttamisen yksityiskohtaisista säännöistä hyväksyttiin joulukuussa 2011, mutta edellytykset, jotka ovat tarpeen palveluntarjonnan erottamiseksi verkoston toiminnasta, puuttuvat edelleen.

Liikenneturvallisuuteen liittyvässä hankkeessa lähes kaikki sopimukset on nyt saatu päätökseen. Jäljellä ollut osa eli pahimpien liikenneonnettomuuspaikkojen poistaminen saatiin päätökseen vuoden 2012 kolmannella vuosineljänneksellä. Alan mahdolliset lisätoimet riippuvat tuensaajan selvästä poliittisesta päätöksestä.

4.2.2. Tavoite 2: Sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen

Viljelijöille, eläinlääkäreille ja *maaseudun kehittämisen* sidosryhmille annettiin tukea kotieläintuotantoon ja eläintautien hävittämiseen, kasvien terveyden edistämiseen, viljelyn monipuolistamiseen ja luonnonmukaiseen maatalouteen sekä avustusten täytäntöönpanoon. Kotieläintuotantoa koskeva hanke päättyi, ja maaseudun kehittämispolitiikkaa tukeva tekninen avustusryhmä sai toimintansa päätökseen. Pilottihanke käsitellyn jäteveden uudelleenkäytöstä maataloudessa toteutettiin, ja nautakarjan, lampaiden ja vuohien sairauksien epidemiologinen pilottiseuranta aloitettiin, jotta voitaisiin valmistautua laaja-alaisempaan toimintaan eläintautien hävittämisessä.

Uusi *maaseudun kehittämisen* 3,3 miljoonan euron avustusta koskeva ehdotuspyyntö käynnistettiin kilpailukyvyn, monipuolistamisen ja jatkuvuuden lisäämiseksi. Kymmenen avustushanketta, jotka aloitettiin vuoden 2009 ohjelmassa *Yhteisön kehittäminen kyläaloitteiden avulla*, saatiin päätökseen, mutta monet muista hankkeista kärsivät viivästyksistä, jotka aiheutuivat erityisesti avustussopimusten nojalla tehdyistä infrastruktuuritöistä.

Kaupunki- ja paikallisinfrastruktuurin uudistamishankkeessa, jota hallinnoidaan yhdessä UNDP:n kanssa, saatiin päätökseen vanhan torin uudistustyöt muurin ympäröimän Nikosian pohjoisosassa alkuvuonna 2012, ja torin avasi kesäkuussa komission jäsen Füle. Tämän historiallisen paikan elvyttämiseksi käyttöön otettiin pieniä apurahoja, jotka myönnettiin UNDP:n kautta kulttuuri- ja yhteisötoimintaan. Joulukuussa käynnistettiin toinen avustuksia koskeva ehdotuspyyntö, joka on suunnattu Famagustan ja Nikosian toreihin ja lisäksi kyliin, joissa on tehty entisöintitöitä EU:n rahoituksella.

Koulutuksen alalla julkaistiin syyskuussa 700 000 euron suuruinen ehdotuspyyntö koulujen aloitteille innovoinnin ja muutoksen puolesta. Aiempien ehdotuspyyntöjen perusteella myönnetyistä 72 avustuksesta seitsemää jatkettiin vuonna 2012, ja vuoden lopussa viisi näistä oli loppuvaiheessa.

Teknisen avun ohjelma ammatillisen koulutuksen ja työmarkkinoiden kehittämiseksi saatiin päätökseen vuoden 2012 aikana, ja näiden osa-alojen tulevien tarpeiden arvioimiseksi tehtiin tutkimus.

Pk-yritysten kilpailukyvyn tukemiseksi käynnistettiin kesäkuussa viiden miljoonan euron avustusjärjestelmä, jolla autetaan yrityksiä nykyaikaistumaan. Avustusjärjestelmän yksi osio on suunnattu toimintaansa aloittaville yrityksille. Koulutustilaisuuksia EU:n apurahamenettelyistä järjestettiin yli 300 kyproksenturkkilaiselle yritykselle. Apua annettiin myös yrittäjyyteen, tieto- ja viestintätekniikkaan, yhtiöoikeuteen ja liikkeenjohtoon liittyvissä asioissa. Projektinjohtoyksikkö perustettiin tukemaan sekä pk-yrityksille myönnettävien että maaseudun kehittämiseen myönnettävien apurahojen saajia (ks. edellä). Nikosian ja Famagustan markkinoita koskevilla aloitteilla alettiin mainostaa paikallisia tuotteita ja palveluita nykyaikaisilla markkinointitavoilla. Sähköisen kaupankäynnin ja sähköisen palvelun strategioiden suhteen tehtiin kehitystyötä, ja joulukuussa järjestettiin työpaja mahdollisesta tulevasta EU:n tuesta yksityissektorin kehitysstrategialle.

Taloudellista kehitystä seurataan Maailmanpankin kanssa perustetun rahaston avulla. Taloudellinen katsaus toimitettiin kesäkuussa.

4.2.3. Tavoite 3: Sovittelun, luottamusta lisäävien toimenpiteiden ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen

Kateissa olevien henkilöiden komitealle annettiin edelleen tukea, jota hallinnoidaan yhdessä UNDP:n kanssa, ja uusi yhteisrahoitussopimus allekirjoitettiin. Vuoden 2012 aikana UNDP allekirjoitti sopimuksen kansainvälisen kadonneiden järjestön (ICMP) kanssa DNA-analyyseista, jotka tehdään ICMP:n tiloissa Bosnia ja Hertsegovinassa. Kateissa olevien henkilöiden komitean saavutuksiin vuonna 2012 kuuluivat kaivaukset 92 paikalla, 284 henkilön jäännösten valmistelu antropologisessa laboratoriossa ja lähettäminen DNA-analyysiin, 22 henkilön jäännösten tunnistaminen ja 22 henkilön jäännösten palauttaminen heidän perheilleen hautaamista varten. Olisi tärkeää lisätä muiden rahoittajien osuutta.

Ohjelman näkyvyyttä on lisätty esitteellä, jota jaettiin kouluihin, sekä Kyproksen-matkalla, jonka YK järjesti Kosovon[6] ja Serbian konflikteissa kadonneiden henkilöiden perheenjäsenille. Joulukuussa järjestettiin kateissa olevien henkilöiden komitean musiikkitapahtuma, johon osallistui kadonneiden henkilöiden perheitä.

Vuonna 2012 saatiin päätökseen 23 niistä 27:stä jäljellä olleesta hankkeesta, joita oli rahoitettu kolmesta *kansalaisyhteiskunnalle* suunnatusta Cypriot Civil Society in Action -avustusjärjestelmästä. Kansalaisyhteiskunnan tuen vaikutusarviointi käynnistettiin joulukuussa.

Kulttuuriperinnön suojelua on jatkettu huhtikuussa UNDP:n kanssa allekirjoitetulla kahden miljoonan euron suuruisella yhteisrahoitussopimuksella, jonka kautta pyritään vakauttamaan kiireellisesti yhteisöjen välisen teknisen komitean valitsemia kohteita, mukaan lukien Famagustassa sijaitseva Otellon torni. Hanke viivästyi kahdeksan kuukautta, koska Kyproksen turkkilaisyhteisön urakoitsijoiden liitto järjesti boikotin, joka liittyi riitojen ratkaisun ehtoihin. Ongelma saatiin ratkaistua lopullisesti alkuvuodesta 2013.

Puskurivyöhykkeen *miinanraivaushanke* saatiin päätökseen, ja päätöstapahtuma järjestettiin yhdessä UNDP:n kanssa maaliskuussa juhlistamaan kansainvälistä miinojen vastaista päivää (4. huhtikuuta).

4.2.4. Tavoite 4: Kyproksen turkkilaisyhteisön lähentäminen Euroopan unioniin

Viiden vuosittaisen apurahaohjelman jälkeen ohjelmaa arvioitiin vuonna 2012. Vuosien 2012–2013 ohjelma oli pilottihanke, johon hyväksyttiin useita arvioinnista saatuja ehdotuksia ja josta myönnettiin 28 apurahaa. Lisäksi pyritään toteuttamaan muita suosituksia, joista mainittakoon esimerkiksi ohjelman laajentaminen akateemisten alojen ulkopuolisiin ammattilaisiin sekä avustusten hallinnoinnin ulkoistaminen.

InfoPoint-hanke toimi edelleen tiedotuskanavana Kyproksen turkkilaisyhteisölle ja valmisteli tapahtumia ja videoita sekä välitti tietoa ehdotuspyynnöistä. Suosittua kaksikielistä verkkosivustoa pidettiin yllä ja kuusi tiedotuslehteä julkaistiin turkiksi.

4.2.5. Tavoite 5: Toimet, joilla valmistellaan unionin säännöstön käyttöönottoa ja täytäntöönpanoa Kyproksen turkkilaisyhteisössä

Komission teknisen avun ohjelmalla (TAIEX) autetaan Kyproksen turkkilaisyhteisöä valmistautumaan unionin säännöstön täytäntöönpanoon, kun Kyproksen tilanne on

[6] Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

saatu ratkaistua. TAIEX-ohjelmalla tuetaan unionin säännösten mukaisten säädösluonnosten valmistelua. EU:n asiantuntijat toteuttivat 415 toimea vuonna 2012, muun muassa koulutuskursseja, työpajoja ja opintokäyntejä. Lainsäädäntöluonnokset, joilla pyritään unionin säännöstön noudattamiseen, edistyivät hyvin hitaasti vuonna 2012, vaikka ympäristöä, eläinten terveyttä ja turvavöitä koskevat lakitekstit hyväksyttiin. Lisäksi valmisteltiin lainsäädäntöä liittyen tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen, teollis- ja tekijänoikeuksiin sekä ammattipätevyyden vastavuoroiseen tunnustamiseen.

Vihreän linjan yli käytävän kaupan (asetus 866/2004) tukemista jatkettiin. EU:n jäsenvaltioiden asiantuntijat ovat tehneet säännöllisiä kasvinsuojelutarkastuksia perunoille ja sitrushedelmille. Paikallisesta hunajasta tehdyt analyysit osoittivat, että komission päätöksen 2007/330 (eläintuotteiden liikkuminen) edellytykset täyttyivät, mikä mahdollisti hunajan kaupan vihreää linjaa koskevan asetuksen mukaisesti.

4.3. Rahoituksen täytäntöönpano (sopimukset ja maksut)

4.3.1. Sopimusten tekeminen

Vuoden 2012 sitoumukset (14,6 miljoonaa euroa) olivat 85 prosenttia ennusteesta. Tavoitetta ei saavutettu, koska ehdotuspyyntöjen käynnistäminen viivästyi.

4.3.2. Maksut

Vuoden 2012 maksut olivat 25,2 miljoonaa euroa eli 69 prosenttia ennakkoarviosta. Alijäämä johtui lähes kokonaan maksuista, joita ei maksettu vuoden 2006 ohjelman töistä ja tavarantoimitussopimuksista. 40 prosentin maksu, joka maksetaan, kun 10 miljoonan euron tietoliikenneverkko on lopullisesti hyväksytty, siirtyi vuoden 2012 yli testausongelmien vuoksi.

4.4. Seuranta

Koska komissio toimii hankintaviranomaisena, komission henkilöstö valvoo toimintaa tarkasti muun muassa pistotarkastuksilla, työmaakokouksilla, ohjauskomiteoilla ja projektijohtoyksikön raportoinneilla. Lisäksi toteuttamisen arviointijärjestelmä mahdollistaa yksityiskohtaisen tarkastelun kaikkien hankkeiden edunsaajien kanssa. TAIEX-toimintoja seurataan yli 20:ssä hankkeiden ohjausryhmässä sekä puolivuosittaisissa seurantamekanismikokouksissa. TAIEX-logistiikkaa seurataan verkossa TAIEXin hallinnointijärjestelmän avulla.

Tuensaajien vähäiset valmiudet aiheuttavat vaikeuksia täytäntöönpanossa, esimerkiksi EU:n menettelyissä avustusvaroin toteutettavien julkisten hankintojen suhteen. Ongelmaan puututtiin vuonna 2012 ottamalla myös pk-yrityksille myönnettävät avustukset niiden hankehallinnointiyksiköiden toimialaan, jotka perustettiin vuonna 2008 tukemaan maaseudun kehittämishankkeita.

4.5. Tarkastukset

Vuosien 2010 ja 2012 välillä seurattiin yhteensä 96 edunsaajan rahoitusta ja tarkastuksia tehtiin yhteensä 16. Ongelmat selvitettiin tapauskohtaisesti. Avustussopimuksia koskevat löydökset sisälsivät havaintoja kirjanpidosta, julkisista hankinnoista, alkuperäsäännöistä, talousarvion hoidosta ja ALV:stä. Tähän puututaan tulevissa ehdotuspyynnöissä pidentämällä koulutusta ja valvomalla edunsaajia. Laajentumisasioiden pääosaston sisäisen tarkastuksen yksikkö suoritti tarkastuksen yhteishallinnosta arvioidakseen pääosaston sisäisiä valvonnan järjestelmiä. Kertomuksen on määrä valmistua vuonna 2013.

Komissio paransi ohjelman toteuttamista tilintarkastustuomioistuimen suositusten mukaisesti. Komissio teki myös ehdotuksia liittyen monivuotiseen rahoituskehykseen parantaakseen kestävyyttä lisäämällä rahoituksen ennustettavuutta.

4.6. Arviointi

Vuonna 2012 toteutettiin neljä alakohtaista arviointia/tarvearviota: 1) apurahat: vahvistettiin, että edunsaajat arvostavat ohjelmaa, ja suositeltiin ohjelman laajentamista; 2) vesi/jätevesi: annettiin selkeä luettelo ensisijaisista tavoitteista; 3) ammatillinen koulutus / elinikäinen oppiminen: suositeltiin seurantaa tukemaan ammatinvalinnanohjausta ja työllisyyspalveluita; 4) kiinteät jätteet: havaittiin jätteiden kierrätyksen tai kompostoinnin puuttuminen, tarve sulkea vanhat kaatopaikat ja tarve paremmalle sairaalajätteiden käsittelylle. Lisäksi käynnistettiin ohjelman yleinen arviointi, joka saatetaan päätökseen vuonna 2013. Koulutukseen ja kansalaisyhteiskuntaan liittyvistä arvioinneista sovittiin joulukuussa.

4.7. Tiedotus, julkisuus ja näkyvyys

Vuonna 2012 näkyvyyttä edistettiin 86 toimenpiteellä, mikä oli huomattavasti enemmän kuin vuonna 2011. Näihin kuuluivat muun muassa monet hankkeisiin liittyvät tapahtumat sekä InfoPoint-hankkeen järjestämät tiedotus- ja verkottumistoimet. Eurooppa-päivän tapahtuma järjestettiin historiallisessa, EU:n entisöimässä Bedestanissa, ja kateissa olevien henkilöiden komitea järjesti musiikkitapahtuman. Lisäksi järjestettiin taide- ja valokuvanäyttelyitä, hankkeisiin liittyviä tilaisuuksia ja hankkeiden siirtoja sekä tiedotustilaisuuksia avustuksista. Avustusohjelman tärkeimmistä saavutuksista laadittiin esite[7]. Komission Kyproksen-edustusto julkaisi lehdistötiedotteita Kyproksen turkkilaisyhteisölle suunnatusta tukiohjelmasta.

4.8. Keskustelut Kyproksen tasavallan hallituksen kanssa

Kyproksen tasavallan hallituksen edustajien kanssa järjestettiin säännöllisiä kokouksia erityisesti silloin, kun komission ylempiä virkamiehiä vieraili saarella. Komissio luottaa jatkossakin hallituksen yhteistyöhön kiinteistöjen omistusoikeuksien tarkistamisessa ja tapaa myös säännöllisesti Brysselissä sijaitsevan pysyvän edustuston henkilöstöä.

5. PÄÄTELMÄT

Ohjelmasta, jonka täytäntöönpano kentällä aloitettiin varsinaisesti vuonna 2009, on seurannut joitakin näkyviä hyötyjä Kyproksen turkkilaisyhteisölle vuoden 2012 aikana varsinkin sen myötä, että jäteveden ja kiinteän jätteen käsittelyyn on panostettu voimakkaasti. Lisätoimia kuitenkin tarvitaan, jotta voitaisiin edistyä muilla ympäristöaloilla, etenkin luonnonsuojelussa ja erityisesti liittyen mahdollisiin Natura 2000 -alueisiin. On tärkeää osoittaa, että EU kykenee antamaan apuaan tehokkaasti ja lähettämään myönteisen viestin. Kyproksen turkkilaisyhteisön on nyt varmistettava toimitettujen hankkeiden kestävyys ja nopeutettava saadun avun täytäntöönpanoa.

Asetuksen päätavoitetta eli *Kyproksen jälleenyhdistymisen helpottamista edistämällä taloudellista kehittymistä* ei ole helppo saavuttaa, kun otetaan huomioon saaren pohjoisosan toimintaympäristö.

[7] http://ec.europa.eu/cyprus/documents/2012/eu_assistance_to_tcc_brochure.pdf

EU:n taloudellisten etujen turvaamiseksi komissio ei allekirjoita pankkitakuita vaativia sopimuksia ennen kuin oikeusvarmuus on taattu.

Valmistautuminen unionin säännöstön tulevaan hyväksymiseen ja täytäntöönpanoon hidastui vuonna 2012. Kyproksen turkkilaisyhteisö tarvitsee useilla aloilla huomattavasti tukea täyttääkseen unionin säännöstön vaatimukset, kunhan tilanne on ratkaistu ja jälleenyhdistyminen tapahtunut. Resurssien puuttuminen, tehottomat rakenteet ja epäselvät vastuualueet ovat edelleen vakavia ongelmia, jotka pitää ratkaista nopeasti EU-rahoitteisten hankkeiden kestävyyden takaamiseksi. Kyproksen turkkilaisyhteisö on vakuuttanut komissiolle, että EU-rahoitteisia resursseja ei yksityistetä.

Ohjelman jotkin osat ovat vakiintuneet keskeisiksi osa-alueiksi, jotka ovat erityisen arvokkaita luottamuksen lisäämiseksi tai Kyproksen turkkilaisyhteisön lähentämiseksi Euroopan unioniin. Näihin lukeutuvat tuki kateissa olevien henkilöiden komitealle ja kulttuuriperintöä käsittelevälle komitealle sekä apurahaohjelma.

Monien hankkeiden päättyminen vuoden 2006 ohjelmasta on luonteva merkkipaalu, ja vuonna 2012 onkin tehty paljon merkittävää arviointityötä.

Keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnittelu on haastavaa, koska vuotuisia määrärahoja ei voi ennakoida. Aloilla, jotka ovat tärkeitä unionin säännöstön tulevan noudattamisen kannalta, edellytettäisiin kuitenkin monivuotista tukea, jotta tukitoimet onnistuisivat täydellisesti. Vuoden 2012 kertomuksessaan Euroopan tilintarkastustuomioistuin liitti monivuotisen suunnittelun puuttumisen ongelmiin, jotka liittyvät ohjelman kestävyyteen.